

A Független Szakszervezetek Statutumuma

1. Fejezet: Név, tevékenységi kör, székhely

1 § « Szolidaritás Független Autonóm szakszervezet » néven szakmai szervezet alakul, amely a szöveg további részeiben mint « a szakszervezet » szerepel.

Összhangban a Lengyel Népköztársaság alkotmányában lefektetett elvekkel, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Lengyelország által is aláírt 87-es és 89-es megállapodásával, valamint az Üzemközi Sztrájkbizottság és a Kormánybizottság között Gdanskban létrejött egyezményének 1. pontjával, a szakszervezet tevékenységét a munkások érdekvédelme, valamint anyagi, szociális és kulturális szükségleteik megvalósítása terén fogja kifejteni.

2 §. A szakszervezet tevékenységi köre a Lengyel Népköztársaság területének egészére kiterjed.

3 §. Az Országos Bizottság székhelye Gdansk.

2. Fejezet: Általános elvek

4 §. A szakszervezet független az államigazgatás szerveitől és a politikai szervezetektől.

5 §. A szakszervezet tagjai lehetnek a munka- és szövetkezeti szerződés alapján alkalmazott, a termelőszövetkezetekbe belépett, bevásárolt vagy oda kinevezett dolgozók, továbbá a szakiskolákból az üzemekhez kirendelt

tanulók s a szakmunkásképzésben szerződés alapján résztvevő személyek.

Az állás elvesztése nem vonja maga után a szakszervezethez való tartozás megszakadását.

Társadalombiztosításból élők és nyugdíjasok is tagjai lehetnek a szakszervezetnek.

6 §. A szakszervezet célja a dolgozók jogainak, méltóságának és érdekeinek védelme, éspedig:

- 1) a tagok és családjuk anyagi társadalmi és kulturális érdekeinek védelme,
- 2) a dolgozók jogainak szavatolása a mesterség gyakorlását, a bérezést, az élet társadalmi feltételeit, valamint a munka biztonságosságát és egészségügyi körülményeit illetően,
- 3) a vállalatok jó működését és a dolgozók érdekeinek összehangolását előmozdító intézkedések,
- 4) a család és a családi élet védelme,
- 5) a demokrácia előmozdítása és a munkatársak egymásközötti viszonyában a szolidaritás erősítése,
- 6) azoknak a feltételeknek a biztosítása, amelyek a munkások számára lehetővé teszik szaktudásuk fejlesztését,
- 7) a gazdasági és társadalmi élet alakulásának befolyásolása,
- 8) a haza iránti aktív felelősségérzet fejlesztése.

7 §. A szakszervezet megvalósítja céljait, amennyiben:

- 1) képviseli tagjait a munkaadók, az államigazgatás szervei és hatóságai valamint a társadalmi intézmények és szervezetek előtt,
- 2) kollektív munkaszerződéseket köt és felbont,
- 3) jogi segítséget nyújt és közvetlenül beavatkozik a munkavállalók és munkaadók között felmerülő konfliktusokba,
- 4) a dolgozók érdekeinek súlyos megsértése esetén megszervezi a személyzet tiltakozási akcióit, különlegesen indokolt esetekben sztrájkot indít,
- 5) a szakszervezet tagjait önszegélyezésre szólítja fel,
- 6) intézkedéseket fogantatosít a tagok és családjuk fizetett szabadságának biztosítására,

- 7) harcol az alkoholizmus ellen,
- 8) támogatja a gazdasági viszonyok megjavítására, a kultúrára, az oktatás és a tudomány fejlesztésére valamint a technikai haladásra irányuló kezdeményezéseket,
- 9) kulturális és oktatási tevékenységet fejt ki, és megteremti a munka utáni pihenés feltételeit,
- 10) a törvény szövegének megfelelően együttműködik az államigazgatás intézményeivel és hatóságaival,
- 11) ellenőrzi a munka biztonsági és egészségügyi feltételeit: szavatolja az időszakos ellenőrzést, és megtiltja tagjainak, hogy olyan munkát vállaljanak, amely nem felel meg az előírt normáknak,
- 12) együttműködik az egészségügyi szolgálat szerveivel, ilymódon védi a dolgozók és családjuk egészségét,
- 13) tanulmányozza a dolgozók egészségének életkörülményeit, különösen az életszínvonal alakulását,
- 14) kiadót és sajtót tart fenn,
- 15) véleményt nyilvánít a dolgozók életét, képviselőjét, a dolgozóknak az irányításban való részvételét, a társadalmi jogszabályozást és a kulcsfontosságú döntéseket érintő tervekről és intézkedésekről; a nemzeti jövedelem elosztásáról, a beruházások főbb irányairól, a fogyasztás társadalmi alapjainak elosztásáról, a piac ellátásáról, a lakáspolitikáról, az ár-bér viszonyokról és egyéb, a munka világában létfontosságú kérdésekről.

8 §.

- I. A szakszervezet tagjai szakmai ágak és területi hovatartozás alapján csoportosulnak, ami annyit jelent, hogy:
  - a) a szakszervezetnek bármely szakma dolgozója tagja lehet,
  - b) a szakszervezeti alapszervezetet a vállalati szervezet képezi, amely magába foglalja az ott foglalkoztatottakat, bármely szakmához tartozzanak is,
  - c) a vállalati szakszervezet, a szükségleteknek megfelelően, alacsonyabb szintű sejteket hoz létre; a kisvállalatok dolgozói üzemi szakszervezetet alakíthatnak, illetve szervezetükbe vonhatják azoknak a vállalatoknak a dolgozóit, amelyekben nem alakult szakszervezet,
  - d) a szakszervezet keretén belül minden szinten szak-

mai csoportok illetve ágazatok alakíthatók, melyek összefogják az azonos vagy rokon szakmákhoz tartozó dolgozókat.

II. A szakszervezet együttműködésre léphet az azonos vagy rokon szakmákat egyesítő szakmai szakszervezetekkel, amennyiben e szakszervezetek alapszabálya és tevékenysége megfelel az itt lefektetett alapelveknek.

9 §. A szakszervezetet minden szinten választott testületek vezetik. A választások a következő elveknek megfelelően mennek végbe:

- 1) a jelöltek száma korlátlan,
- 2) minden jelöltre szavaznak,
- 3) a szavazás titkos,
- 4) az elnököt — kivéve az Országos Bizottság elnökét — mindenütt a megfelelő szintű szervezet közgyűlése választja meg közvetlenül,
- 5) ugyanaz a személy ugyanarra a tisztségre csak kétszer választható meg egymásután,
- 6) nem tölthetnek be tisztséget olyan személyek, akik a vállalatoknál igazgatási állásban vannak, ideértve az üzemvezetőket, azok helyetteseit, nagyüzemekben a művezetőket, továbbá azokat, akik az igazgatóság közvetlen ellenőrzése alatt vagy politikai szervezeteknél töltenek be felelős állást,
- 7) a szakszervezeti felelősök felmentése a választással megegyező elvek alapján történik.

10 §. Vállalati szakszervezetek a dolgozók kezdeményezésére jönnek létre, akik e célból alapítóbizottságot alakítanak. A vállalati szakszervezet működésbe lépéséről értesíteni kell a szakszervezet területi szervét.

3. Fejezet: A tagság, jogai és kötelességei

11 §. A szakszervezeti tag jogai:

- A) résztvesz a szakszervezet közgyűlésein,
- B) résztvesz a különböző felelősök megválasztásában és visszavonásában; maga is választható a 9 §. 6. pontjában előírt megszorításokkal,

C) résztvesz a megválasztott küldöttek mandátumának kidolgozásában,

D) élvezi a szakszervezet segítségét, ha a vállalati vagy az államigazgatás valamely jogában megsérti: ilyen esetekben a szakszervezetnek kötelessége minden eszközt felhasználni e jogok megvédésére, a sztrájkot is beleértve,

E) gyermek születése vagy családtag elhunytja esetén segélyben részesül; ha ő maga hal meg, családja részesül segélyben,

F) a szakszervezettől anyagi támogatásban részesül, amennyiben szakszervezeti tevékenysége miatt munka nélkül marad, vagy más, különlegesen indokolt személyes esetekben; a segély összegét és formáját a megfelelő szintű közgyűlés határozza meg,

G) joga van szociális segélyre illetve a szakszervezet kulturális, sport- és egyéb létesítményeinek használatára,

H) indítványokat és javaslatokat intézhet a szakszervezet bármely szintjén tevékenykedő felelőseihez,

I) értesül a szakszervezet minden fórumának minden döntéséről és tevékenységéről,

J) joga van résztvenni azokon a gyűléseken, amelyeken a szakszervezeti felelősök az őt érintő kérdésekben döntenek.

12 §. A szakszervezeti tag kötelességei:

A) az alapszabályzatban és a határozatokban foglaltak betartása valamint a tagdíj rendszeres fizetése,

B) a szakszervezeti életben való részvétel,

C) a szakszervezet által kezdeményezett akciókkal való közösségvállalás,

D) közreműködni abban, hogy a vállalati személyzet egyes tagjai között az együttélés során jó kapcsolat alakuljon ki.

13 §. A szakszervezet tagja nem lehet tagja egy másik szakmai egyesülésnek.

14 §. A felvételét kérő dolgozó akkor válik szakszervezeti taggá, ha belépési nyilatkozatát az üzem erre hivatott szakszervezeti bizottsága (illetve az üzemközi vagy műhelybizottság) jóváhagyja.

15 §.

1) Szakszervezeti tagsága azonnal megszűnik, amint ilyen irányú kívánságának hangot ad.

2) A tagsági kötelezettségeit tartósan megszegő vagy a szakszervezeti tagság méltóságába ütköző magatartást tanúsító szakszervezeti tagot az erre hivatott vállalati, üzemközi illetve műhelybizottság megrovásban részesítheti. Kivételes esetekben tagságát is megszüntetheti; ebben az esetben az érdekelt fellebbezéssel fordulhat a vállalati, üzemközi, illetve műhelyszervezeti közgyűléshez.

16 §. A vállalati illetve üzemközi és a műhelybizottságok nyilvántartásba veszik a szakszervezeti tagokat és tagsági könyvvel vagy kártyával látják el őket.

[A 4. Fejezet (17-28 §) a szakszervezet különböző országos szerveinek működési szabályait tartalmazza, az 5. Fejezet (29-31) az iparági egyesülések helyét és szerepét határozza meg.]

6. Fejezet: A sztrájk.

32 §. Amikor minden más cselekvési forma kimerült, a szakszervezet sztrájk-akciót indíthat.

33 §.

1) A sztrájk lehet figyelmeztető jellegű, és lehet tényleges sztrájk.

a) Amikor lehetséges, a tényleges sztrájkot figyelmeztető sztrájk előzi meg.

b) A figyelmeztető sztrájkknak nem szabad fél munkanapnál hosszabbra nyúlnia.

c) A tényleges sztrájk addig tart, amíg a megfelelő szakszervezeti hatóságok meg nem hirdetik annak beszüntetését. A sztrájk-beszüntetés a munkaadóval illetve az állami hatóságokkal kötött egyezmények tárgyát képezheti.

2) Ha a sztrájk okát képező konfliktus nem megy túl a vállalat keretein, akkor sztrájk csak akkor indítható,

ha azt a szakszervezet tagságának abszolút többsége megszavazta.

3) A fentitől eltérő esetekben a területi szervezet vezetősége dönt a sztrájk elindításáról és ugyancsak ő határozza meg a sztrájk kiterjedési körét.

4) A szakszervezeti felelősök elleni eljárás, vagy a sztrájkra vonatkozó szabályszerű döntés lehetetlenné válása feljogosítja a vállalatok személyzetét arra, hogy azonnal sztrájkba lépjen.

5) Ha egy vállalati sztrájk eredménytelen marad, a szakszervezet szolidaritási sztrájkot hirdethet.

34 §. A fenti határozatok nem vonatkoznak azokra a dolgozókra, akik — funkciójuknál fogva — nem léphetnek sztrájkba. Követeléseik támogatására szolidaritási sztrájk indítható.

7. Fejezet: kutatóintézet és kiadványok

35 §.

1) A szakszervezet keretében központ létesül, amely kutatásokat végez az élet- és munkakörülményekről, a dolgozók megélhetési viszonyairól, továbbá a szakszervezet szükségleteinek megfelelően szakértőket képez ki a társadalom- és gazdaságpolitika terén.

2) E központ szerkezetét, működését és pénzügyi alapjait a szakszervezet országos bizottságának elnöksége határozza meg.

3) A szakszervezetek területi szervezetei létrehozhatnak hasonló központokat, amelyek egy adott terület szakmai vagy ágazati problémáival foglalkoznak.

36 §. A szakszervezetnek saját sajtója és kiadóvállalatai vannak. A kiadási tevékenység szervezetét és pénzügyeit a szakszervezet erre hivatott fórumai határozzák meg.

[A 8. Fejezet (37-41 §) a szakszervezet javairól és pénzügyeiről szól.]

9. Fejezet: Ideiglenes és végleges határozatok

42 §.

1) A választásokig a szakszervezetek vezetőségei a következő szabályok alapján tevékenykednek:

a) a jelenlegi koordinációs bizottság országos bizottságként működik,

b) az üzemközi alapító munkásbizottságok jelenlegi elnökségei és az összekötők a területi szervezetek vezetőségeiként működnek,

c) a vállalatok jelenlegi alapító bizottságai vállalati bizottságokként működnek.

2) (Az ideiglenes pénzkezelést illeti.)

3) A vállalati vezetőségi választásoknak az alapszabályzat életbelépésétől számított két hónapos határidőn belül kell lezajlaniuk, a területi vezetőségi választásoknak pedig tíz hónapos határidőn belül.

43 §. A közgyűlésekig a tagdíj összege a fizetés 1 %-a.

44 §. Az alapszabályzatban meg nem határozott illetve kérdéses esetekben az országos bizottság határoz.

KÖRÖSI ZSUZSA fordítása

Mint ismeretes, némi huza-vona után a Lengyel Népköztársaság Legfelső Bírósága 1980 november 10-én szabályszerűen beiktatta a fenti alapszabályokat, s ezzel az új, független szakszervezet törvényessé vált.